

INNOVATIONSNETVÆRK
FOR MILJØTEKNOLOGI

Tålmodighed er en dyd

10 gode råd til påvirkning af regulering,
der har betydning for din forretning

Udarbejdet af:

Jørgen Magner og Mads Leerbech Jensen, Dansk Miljøteknologi
samt Anke Oberender og Mette Tjener Andersson, DHI

4. juni 2013

Styrelsen for Forskning
og Innovation

Ministeriet for Forskning, Innovation
og Videregående Uddannelser

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	FORORD	3
2	PÅVIRKNING AF REGULERINGSPROCESSEN	4
3	SMV'ERNES ERFARINGER MED PÅVIRKNING AF REGULERINGSPROCESSEN	6
1	Struktureret og systematisk tilgang	6
2	Sporadisk indsats via møder, konferencer og udstillinger	6
3	Påvirkning gennem branche- eller interesseorganisationer	6
4	Ingen indsats i forhold til regulering	7
4	CASES OMHANDLENDE SMV'ERS ERFARING	8
	Case 1: BioCover A/S	8
	Case 2: KomTek Miljø af 2012 A/S	10
	Case 3: JIMCO A/S	11
	Case 4: Krüger A/S	13
5	ERFARINGER FRA MINISTERIER, KOMMUNER OG ORGANISATIONER	15
	Interviews med udvalgte personer i ministerier, kommuner og organisationer	16
	Eksisterende Undersøgelser af holdningen hos politikere om påvirkning af regulering	17
6	PLANLÆGNING OG UDFØRELSE AF PÅVIRKNING AF REGULERINGSPROCESSEN	20
7	10 GODE RÅD TIL PÅVIRKNING AF REGULERING	21
8	KONKLUSIONER	24

1 FORORD

Den offentlige regulering af små og mellemstore virksomheder (SMV'er) foretages af mange forskellige myndigheder – Folketinget, kommunalbestyrelser, regionsråd og Europa-Kommissionen. Reguleringen foregår gennem et stort antal love, bekendtgørelser og administrative regler mv., som politikere og embedsmænd træffer afgørelser ud fra.

Vi ønsker her at sætte fokus på SMV'ernes mulighed for at påvirke de beslutninger, der direkte eller indirekte berører deres drift og udviklingsmuligheder.

Det gælder ikke kun i forhold til gældende lovgivningsmæssige krav, som virksomheden skal leve op til, men også virksomhedernes muligheder for at følge med i og tage initiativ til mulig ny lovgivning, der har direkte betydning for virksomhedens forretningsområde.

For mange SMV'er er det imidlertid en stor udfordring at finde rundt i både det store kompleks af lovgivning mv., der påvirker deres forretningsområde, og finde ud af, hvem der træffer beslutningerne og hvornår.

Undersøgelsen har omfattet interviews af i alt 35 SMV'er, omhandlende deres erfaringer med at påvirke reguleringen af virksomhedernes aktiviteter. De interviewede SMV'er arbejder hovedsageligt inden for miljø-, natur- og affaldsområdet, og omfatter både produktions- og rådgivningsvirksomheder. Virksomhederne er tilfældigt udvalgt blandt medlemsvirksomheder af Innovationsnetværk for Miljøteknologi og Dansk Miljøteknologi. Der er også gennemført interviews med i alt 14 ressourcepersoner, der fordeler sig på centraladministrationen (7 personer), den kommunale forvaltning (3 personer) og forskellige interesseorganisationer (4 personer). Ressourcepersonerne har alle, på den ene eller anden måde, erfaringer med virksomheder, der har prøvet at påvirke regulering. Ressourcepersonerne har især erfaringer med påvirkning fra større virksomheder og interesseorganisationer, men ressourcepersonerne har også i mindre omfang erfaring med påvirkning fra SMV'er.

På den baggrund er der udarbejdet 10 gode råd til planlægning og varetagelse af virksomhedernes interesser, som SMV'er i fremtiden forhåbentlig kan drage nytte af.

Innovationsnetværk for Miljøteknologi har udgivet en pjece - 10 gode råd, sådan får din virksomhed indflydelse på reguleringen - der kort og klart præsenterer gode råd til påvirkning af reguleringen.

Vi håber, at SMV'erne vil kunne gøre brug af disse råd, hvad enten de vælger selv at forsøge at påvirke reguleringsprocesserne eller gøre det gennem en erhvervs- eller interesseorganisation.

Med venlig hilsen

Innovationsnetværk for Miljøteknologi i samarbejde med Dansk Miljøteknologi og DHI

2 PÅVIRKNING AF REGULERINGSPROCESSEN

Når politikere skal træffe beslutninger og gennemføre love, handlingsplaner mv., er der altid mange interesser at tage hensyn til. Der er mange virksomheder og organisationer, der gerne vil have indflydelse på, hvilke beslutninger politikerne træffer, hvilket grundlag politikerne træffer beslutninger ud fra samt på hvordan embedsmændene fører beslutningerne ud i livet. Påvirkningen kan ske af to veje; enten ved direkte henvendelse til Folketingets eller kommunalbestyrelsernes medlemmer med det formål at overbevise dem om, at ens standpunkt vil medføre det bedst mulige resultat, eller ved at virksomheder og organisationer sikrer sig inddragelse i den administrative forberedelse af love, handlingsplaner og sagsbehandling og andre processer, som finder sted i centraladministrationen.

På tilsvarende vis er der også mange interesser at tage hensyn til i udarbejdelsen af en lang række planer og initiativer i kommunerne og i sagsbehandlingen af forskellige ansøgninger om godkendelser eller tilladelser i kommunerne.

De folkevalgte politikere i Folketinget og i kommunalbestyrelserne og deres embedsmænd træffer således mange og forskelligartede beslutninger om betingelser for erhvervsvirksomheders drift.

Som grundlag for politikeres og embedsmænds afgørelser indgår oftest synspunkter og argumenter, som de får præsenteret af virksomheder, organisationer og borgere på den ene eller anden måde. Ofte er påvirkning af grundlaget for afgørelserne et effektivt og positivt redskab for virksomhederne, da det påvirker politikerne og deres embedsmænd, før beslutningerne bliver truffet. Påvirkning af reguleringsprocessen, hvorved virksomheder og organisationer prøver at påvirke politikerne og administrationerne, betegnes også som *lobbyisme*.

Når der arbejdes professionelt og troværdigt med påvirkning af reguleringsprocesser, og timingen er rigtig, er politikere og embedsmænd i høj grad åbne over for at tage imod forslag, informationer og holdninger. Virksomheder og organisationer kan på denne måde få direkte indflydelse på udviklingen i samfundet og på lovreguleringen af for dem relevante områder.

Der er gennemført en række undersøgelser, omhandlende påvirkning af reguleringsprocesser(lobbyisme) i Folketinget og i kommunalbestyrelser. Ifølge disse undersøgelser finder der i dansk politik i større eller mindre grad konstant en form for påvirkning af regulering sted, men politikerne mener ikke selv, at dette er et problem. Politikerne er generelt positive over for den saglige og troværdige kontakt med virksomheder og interesseorganisationer. I afsnit 5 er der redegjort for resultater fra tre af disse undersøgelser.

På baggrund af erfaringer fra en række udvalgte SMV'er, der har foretaget påvirkning af reguleringsprocessen, samt erfaringer fra udvalgte personer i ministerier, kommuner og erhvervs- og interesseorganisationer, er der udarbejdet 10 gode råd til en effektiv påvirkning af reguleringsprocessen. (De 10 gode råd vil blive uddybet i afsnit 7 i rapporten.)

10 GODE RÅD

1. Afklar problemet og overvej mulige løsninger
2. Vær saglig, realistisk og tålmodig
3. Planlæg eksekveringen af påvirkningen
4. Fastlæg hvordan påvirkningen skal organiseres
5. Gå sammen med andre
6. Find ud af hvem der træffer beslutningerne og hvordan
7. Husk at timingen er afgørende
8. Hold fokus og vær konkret
9. Bliv ved og ved og på flere forskellige måder
10. Følg med i at beslutningerne bliver gennemført

3 SMV'ERNES ERFARINGER MED PÅVIRKNING AF REGULERINGSPROCESSEN

SMV'er er meget forskellige, både når det kommer til størrelse, antal medarbejdere og produktion, samt i den branche og konkurrencesituation virksomhederne befinder sig i. Det betyder også, at der er meget stor forskel på, hvordan SMV'erne griber påvirkning af reguleringsprocessen for deres respektive virksomhed an.

På baggrund af telefoninterviews med i alt 35 udvalgte virksomheder er der foretaget en opdeling af SMV'erne i kategorier set i forhold til deres indsats med påvirkning af reguleringsprocessen. Kategorierne giver et overblik over forskellige måder at arbejde med regulering på, men i praksis er der mange SMV'er, som arbejder på tværs af kategorierne.

Nedenfor ses de fire kategorier:

1 STRUKTURERET OG SYSTEMATISK TILGANG

Der er tale om et meget lille antal virksomheder, der falder i denne gruppe. De interviewede SMV'er giver udtryk for, at påvirkning af regulering er meget tids- og ressourcetrækvende. Man skal bruge mange kræfter på at finde ud af hvem man skal tale med, hvornår man skal kontakte de relevante personer, løbende følge med i hvad der sker osv. Man må ikke give op, men skal blive ved, og man skal prøve på forskellige måder.

2 SPORADISK INDSATS VIA MØDER, KONFERENCER OG UDSILLINGER

I denne kategori, der dækker over et begrænset antal SMV'er, arbejder virksomhederne mere indirekte med påvirkningen af reguleringen. Der er ikke tale om en planlagt eller systematisk påvirkning, men en indsats, der foregår via mere tilfældige samtaler med politikere og embedsmænd under deltagelse i møder, konferencer, udstillinger mv. SMV'erne benytter sådanne lejligheder til at give udtryk for deres synspunkter, og eventuelle positive eller negative konsekvenser for deres virksomhed, af gældende lovgivning, lovforslag eller administration af regler i kommunerne samt forslag til nye planer i kommunerne, som har betydning for deres virksomhed.

Endelig har et par SMV'er svaret, at man har prøvet at påvirke reguleringsprocessen, men at det er sket på en tilfældig og usystematisk måde, hvorfor der ikke er kommet det ønskede resultat ud af arbejdet. Virksomheden har derfor indstillet arbejdet på baggrund af en konstatering af, at "vi har prøvet og det nytter ikke noget", og enten opgivet videre påvirkning eller overladt det til en branche- eller interesseorganisation at foretage den videre påvirkning.

3 PÅVIRKNING Gennem BRANCHE- eller INTERESSEORGANISATIONER

De fleste af de SMV'er, som arbejder aktivt med at påvirke reguleringen, har af ressourcehensyn, valgt at foretage påvirkningen af reguleringsprocessen gennem en branche- eller interesseorganisation. Dette valg er baseret på overvejelser om, at virksomheden mangler erfaring mht. den direkte kontakt med politikere og embedsmænd, samt en bevidsthed om, at det er ressourcetrækvende at sikre den løbende kontakt med de relevante personer i centraladministrationen og i den kommunale administration. Det gælder både når der opstår et konkret problem for virksomheden, og når der er tale om synspunkter i forhold til lovforslag mv., der retter sig mod flere virksomheder.

Et par SMV'er har svaret, at de konkret tager stilling til om de vil gå til en branche- eller interesseorganisation ud fra en vurdering af, om virksomhedens ønske om en ændret regulering kan komme i konflikt med interesserne hos andre medlemsvirksomheder i brancheorganisationen, hvorved virksomhedens budskab kan blive svagere fremført end ønsket. I sidste instans kan sådanne

afvejninger af interessevaretagelse føre til, at virksomheden beslutter selv at foretage påvirkningen, eller opgiver at foretage påvirkning på grund af de påkrævede ressourcer.

4 INGEN INDSATS I FORHOLD TIL REGULERING

De fleste af de interviewede SMV'er har ingen konkrete sager, hvor de prøver eller har prøvet at foretage påvirkning. Dette kan der være flere årsager til. Det kan f.eks. skyldes, at virksomheden ikke har et problem, der kræver en ændring hos myndighederne, at virksomhederne ikke mener, at man kan gøre noget ved problemet, eller at virksomhederne på forhånd opgiver enhver tanke om at gøre et forsøg på påvirkning af reguleringen. Årsagen til det sidstnævnte er ofte mangel på ressourcer og at processen virker uoverskuelig.

4 CASES OMHANDLENDE SMV'ERS ERFARING

På baggrund af de gennemførte interviews er der udvalgt fire case-beskrivelser, der illustrerer relevante reguleringsindsatser i SMV'er. Grundet rapportens fokus præsenteres en fuldstændig beskrivelse af virksomheden og/eller virksomhedens produkter ikke, men alene en beskrivelse af en udvalgt problemstilling i virksomheden, i henhold til virksomhedens indsats med at påvirke reguleringsprocessen. En enkelt af case-beskrivelserne vedrører en større virksomhed, og dette eksempel på påvirkning af regulering er medtaget for at illustrere flest mulige forskelligartede erfaringer og processer.

CASE 1: BIOCOVER A/S

BioCover A/S blev etableret i 2009 i Vejen af den nuværende ejer og direktør Morten Toft. Der er to medarbejdere i virksomheden. Virksomheden arbejder med miljøteknologi til landbruget, specificeret som udstyr til gyllebehandling.

Problemet

Husdyrbekendtgørelsen fra 2006 om udbringning af gylle, stillede nye krav til den teknologi, der skulle anvendes ved udbringning af gylle gennem nedfældning. Fra den 01.01.2011 skulle der nedfældes ca. 30 mio. tons gylle. Fabrikanten af gylleudstyr blev informeret om det nye politiske initiativ og bedt om at gå i gang med produktudvikling til den nye virkelighed. Bekendtgørelsen delte dog nedfældning op i to kategorier: nedfældning i græs og på sortjord og nedfældning i vintersæd. Sidstnævnte blev betinget af en teknologiudredning, der skulle gennemføres senest ved udgangen af 2008. I husdyrbekendtgørelsen blev der alene stillet krav til udbringning af gylle gennem nedfældning. Der var således ikke mulighed for udbringning af gylle gennem andre former for godkendt teknologi.

Virksomhedens løsningsforslag

Som følge af husdyrbekendtgørelsen blev der eksperimenteret med forskellige alternative metoder til nedfældning. Gennem finansiering fra Friends, Fools and Family (F, F & F) lykkedes det at videreudvikle BioCovers allerede eksisterende SyreN system.

BioCovers idegrundlag bygger på udviklingen af SyreN systemet: et koncept til reduktion af emission (eutrofiering) fra hovedsagligt ammoniak, samt reduktion af lugt og udledning af klimagasser fra gylle. Reduktionen sker gennem ændring af gyllens kemiske og fysiske egenskaber. SyreN systemkonceptet er udvidet med SyreN+: et system til justering af gødningsværdien af gylle, som gennem en automatisk processtyring og anvendelse af gødningsindustriens råstoffer direkte i forbrugsledet, optimerer gyllelogistik, økonomi og reducerer negative miljøeffekter fra gylleudbringning. Anvendelse af BioCovers produkter medfører mindre forurening af miljøet, da der bl.a. sker en halvering af ammoniakudslippet, når landmænd kører gylle ud, og samtidig er der færre lugtgener ved udbringning af gyllen. Virksomheden har fået et internationalt anerkendt bevis på deres teknologiske miljøeffektivitet - en såkaldt VERA-erklæring.

Teknologien er således ikke baseret på nedfældningen af gylle. Derfor var det afgørende for BioCover, at formuleringen af de nye krav til teknologianvendelse i husdyrbekendtgørelsen blev ændret fra, at der alene var krav til teknologi til nedfældning af gylle, til et krav til udbringning af gylle gennem enten nedfældning eller anden tilsvarende godkendt teknologi.

Virksomhedens arbejde med påvirkningsindsatsen

I virksomheden foretog man en række overvejelser omkring strategien for påvirkning af politikere og embedsmænd. Udgangspunktet var, at timingen for udviklingen af ny teknologi i forhold til ændring af

lovgivningens krav var god, og timingen for påvirkningen af reguleringsprocessen skulle derfor passe i dette forløb.

Man ville fra virksomhedens side prøve at foretage påvirkning af politikere og embedsmænd gennem flere forskellige kanaler: møder med politikere og embedsmænd – breve – dokumentation – pressen – awards – faglig uddannelse – web. Det vigtigste var at få ændret politikernes og embedsmændenes holdning til at stille emissionsbestemte krav til gyllenedfældningen i stedet for krav til teknologien.

Virksomheden gjorde en stor indsats for at få arrangeret møder med relevante ministre og embedsmænd. Det krævede mange henvendelser, såvel telefonisk som pr brev. Der blev afholdt møder med fire ministre fra forskellige ressortområder. Dette satte skub i embedsværket og var adgangsgivende til blandt andet støttemidler i teknologipuljen (GUPD). Virksomheden er ikke i tvivl om, at deres påvirkningsarbejde har skabt en, for BioCover, positiv holdningsændring hos politikere og embedsmænd.

Virksomheden har holdt flere møder med embedsmænd fra Miljøministeriet, hvor man redegjorde for de miljømæssige og økonomiske fordele ved den nye måde at håndtere udspreddning og nedfældning af gylle på. Man fremsendte løbende resultater af systemudviklingen og fra embedsmændenes side, blev der udtrykt stor interesse for det nye system, og man gav udtryk for, at virksomheden ville kunne få tilladelser, såfremt det endelige system levede op til de forventede resultater. Der er i hele processen blevet afsendt ca. 40 breve til ministre og styrelser. Denne kommunikation har uden tvivl haft en stor virkning i styrelserne, der er blevet sat til at udarbejde pæne svar og næsten altid afvisninger.

Indsatsen betød, at BioCover blev anerkendt i ministerierne via en lang række dokumentation, f.eks. dokumentation gennem VERA, DAN-ETV og diverse notater fra DMU og 10 gennemførte landforsøg med udbyttestigninger. For BioCover har dokumentation uden tvivl været den rigtige vej til dialog.

Virksomhedens udbytte af påvirkningsindsatsen

Husdyrbekendtgørelsen er blevet ændret i flere omgange, herunder med de nye krav til den teknologi, der skulle anvendes ved udbringning af gylle gennem enten nedfældning eller anden tilsvarende godkendt teknologi. Gennem BioCovers dokumentation for SyreN systemets effekt lykkedes det at få Miljøstyrelsen til at ændre teksten i husdyrbekendtgørelsen i 2010 til at lyde "nedfældning eller anden tilsvarende godkendt teknologi".

Ændringen i husdyrbekendtgørelsen fra 2010 omhandlede kun bestemmelsen om nedfældning i græs – ikke på sortjord. Fortsat lobbyarbejde med politikere og embedsmænd medførte en ændring af husdyrbekendtgørelsen, der blev sendt til høring pr. 11.04.2013. Her bliver der åbnet for anvendelse af forsurende teknologi på sortjord. En betydelig forøgelse af SyreN systems anvendelse og som direkte resultat af BioCovers lobbyarbejde. BioCover er derfor lykkedes med deres påvirkning af reguleringsprocessen.

Et andet resultat af indsatsen har været, at produkterne er optaget på landbrugets teknologiliste og kan dermed medregnes ved VVM redegørelser og er således en vigtig brik for landmænd til at opnå en miljøgodkendelse af bedriften. Ændringer i husdyrbekendtgørelsen har direkte haft betydning for salget af virksomhedens produkter, hvor der i 2010 blev solgt 14 stk., i 2011 42 stk. og i 2012 32 stk.

Virksomhedens fremtidige udviklings- og afsætningsmuligheder

På grund af den store oplysningskampagne og deraf følgende forståelse for teknologien hos embedsmænd og politikerne, har der nu været politisk mod til at bringe de 70 pct. markedspotentiale fra vintersæd på

agendaen. I foråret 2013 fremlagde Natur- og Landbrugskommissionen deres anbefalinger til omlægning af regulering af dansk landbrug. Anbefalingerne indeholdt for første gang en ny målsætning for Danmark vedrørende reduktion af ammoniakemission. Med basis i 2005 emissionstal, skal der reduceres 24 pct. i ammoniakemission pr. 2020. Gennemførelsen af forslag til reduktion af ammoniakemission vil have meget gunstige udviklings- og afsætningsmuligheder for virksomheden fremover.

Virksomhedens tilegnede erfaring

Direktør Morten Toft har givet udtryk for følgende erfaringer i forhold til virksomhedens indsats med påvirkning af reguleringsprocessen:

”Det kræver mange ressourcer gennem mange år, både til påvirkningsindsatsen og til finansiering af udvikling af ny teknologi. Det skyldes dels krav om at man skal lave hele investeringen, før alle myndigheder vil vurdere den nye teknologi, dels krav om tilgang til en stor risikokapital – der er derfor store faldgruber med at få udvikling af ny teknologi og myndighedsgodkendelse til at passe sammen – Det kan være for risikabelt at udvikle ny teknologi, hvis der i lovgivningen er krav til anvendelse af en bestemt teknologi. Der kræves et helt særligt produkt. Timingen skal være rigtig, og man skal være heldig.”

CASE 2: KOMTEK MILJØ AF 2012 A/S

KomTek Miljø blev etableret i 2012 i Holsted ved Vejen. Der er 12 – 13 medarbejdere i virksomheden. KomTek Miljø håndterer og behandler organiske restprodukter. Restprodukterne behandles og omsættes til blandt andet vækstjord, biogødning, biobrændsel og biomasse til biogasproduktion. KomTek Miljø har udviklet teknologien Ecogi til at raffinere kildesorteret dagrenovation og kasserede emballerede fødevarer til ren biopulp til biogasproduktion og efterfølgende som gødning. Teknologien bidrager til at udnytte værdifulde ressourcer og har været anvendt siden august 2011.

Problemet

Det er uafklaret, hvilke krav til hygiejnisering denne type organisk materiale skal efterleve, når det anvendes som gødning. Hyppigheden for egenkontrol – som beskrevet i den gældende lovgivning – resulterer i en forholdsvis dyr løsning. Desuden er de parametre, for hvilke der er defineret grænseværdier i slambekendtgørelsen, ikke hensigtsmæssig for denne type organisk materiale. Blandt andet mangler der krav til maksimalt indhold af urenheder (f.eks. plast). Sådant et krav vil kunne bidrage til en tilstrækkelig kvalitetssikring af produkterne og dermed øge forbrugernes og aftagernes tillid til dem.

Virksomhedens løsningsforslag

Virksomheden har udviklet en proces, der leverer et produkt af høj kvalitet, med lavt indhold af urenheder. Lovgivningsmæssige krav vil sikre, at tilsvarende virksomheder på markedet skal forbedre processen og dermed produktkvaliteten. Øget kvalitetssikring af biomasseprodukter vil øge forbrugernes og aftagernes tillid til produkterne.

Virksomhedens arbejde med påvirkningsindsatsen

Virksomheden har en del erfaring med påvirkning af en reguleringsproces, både fra denne sag og fra tidligere sager i forbindelse med regulering af kompostering af spildevandsslam. KomTek Miljø prøver at involvere sig både skriftligt og mundtligt, ved at deltage i møder og konferencer samt ved at udarbejde oplæg og artikler til pressen. Måltrettet projektarbejde, der tilvejebringer relevant dokumentation af tekniske detaljer, er en vigtig del af arbejdet.

Virksomhedens udbytte af påvirkningsindsatsen

Virksomheden håber på, at indsatsen omkring behandling af den organiske del af dagrenovation og en øget kvalitetssikring af biomasseprodukter på lang sigt kan resultere i en tilpasning af lovgivningen, som kan være med til at give hele branchen et løft.

Virksomhedens fremtidige udviklings- og afsætningsmuligheder

En afklaring af problemstillingerne omkring påvirkning af regulering har betydning for virksomhedens konkurrenceevne og afsætningsmuligheder, hvorfor påvirkning af regulering er en planlagt del af KomTek Miljø's arbejde.

Virksomhedens tilegnede erfaringer

Bjarne Larsen, ansvarlig for forretningsudvikling hos KomTek Miljø giver udtryk for, at virksomheden har lært, at det kan betale sig at involvere sig og gøre en indsats i forhold til påvirkning af en given reguleringsproces. Dette kræver ressourcer, og virksomheden sætter omkring en kvarttidsstilling af om året til dette arbejde. Tidligere har målrettet projektarbejde og dokumentation af kompostering af spildevandsslam fra bl.a. KomTek Miljø frembragt den nødvendige relevante information om nedbrydning af miljøfremmede stoffer under kompostering af spildevandsslam, således at denne behandlingsform nu er reguleret af den gældende slambekendtgørelse.

Virksomheden har oplevet, at det kan være dræbende for processen, at revision af lovgivning igangsættes, hvorefter processen udskydes voldsomt eller helt går i stå fra myndighedernes side. KomTek Miljø ved derfor, at det kræver tålmodighed samt saglig argumentation, hvis man vil påvirke regulering.

CASE 3: JIMCO A/S

Jimco A/S blev etableret i 1993 og producerer luft- og vandrensningsteknologier til en lang række industrier, forsyninger og institutioner både nationalt og internationalt. Kundegrundlaget spænder bredt fra større fødevarerproducenter og storkøkkener til mindre offentlige institutioner som plejehjem og skoler. Virksomheden beskæftiger 10 medarbejdere i Danmark og er fysisk beliggende i Rudkøbing på Langeland.

Problemet

Pr. 1. september 2013 træder en ny biocid forordning i kraft og reguleringen af biocidholdige produkter (herunder ozon) overgår fra den nationale godkendelsesordning til en EU-godkendelsesordning. Der er derfor igangsat en proces, hvor EU vurderer alle aktivstoffer forud for forordningens ikrafttrædelse.

Hos JIMCO så man derfor en mulighed for at få godkendt teknologien, som en del af processen forud for biocidforordningens ikrafttrædelse. Derfor har JIMCO taget kontakt til Miljøstyrelsen for at få informationer omkring proceduren for miljøgodkendelse af deres teknologi.

Til trods for gentagne henvendelser til embedsmænd i Miljøministeriet gennem såvel formelle kanaler (e-mail og telefon) som uformelle kanaler (deltagelse i forskellige seminarer og konferencer uden for kontekst) har JIMCO endnu ikke modtaget et begrundet svar fra Miljøstyrelsen, men blot fået afslag med henvisning til de eksisterende regler for vådrumsdesinfektion. Da JIMCO's teknologi ikke anvender vand eller tilsætter kemikalier, er de noget uforstående overfor myndighedernes udmelding. JIMCO har desuden adskillige gange forsøgt at arrangere møder med Miljøstyrelsen, men det har Miljøstyrelsen ikke ønsket.

Virksomhedens løsningsforslag

JIMCO har udviklet en ny automatisk desinfektionsteknologi, kaldet FLO-D (Fotolyse oxidation desinfektion), der anvender UV-C og ozon (O₃) til overfladebehandling, som er målrettet fødevarerindustrien. Teknologien adskiller sig fra de traditionelle desinfektionsteknologier på markedet ved ikke at være vandbaseret. JIMCO's

desinfektionsteknologi baserer sig i stedet på en recirkulation af den eksisterende ilt, der sendes gennem en UV-belysning. Ved denne proces omdannes ilt (O_2) til ozon (O_3), som er et kraftigt oxidationsmiddel. Ozonen kan på få timer nedbryde organiske emner, som bakterier, virus, svampe, skimmel samt de fleste lugte.

Teknologien rummer en række drifts-, miljø- og sundhedsmæssige fordele. Eksempelvis kan virksomhederne undgå tidskrævende manuel desinfektion, da desinfektionen kan programmeres til automatisk at påbegynde efter en bestemt proces eller efter endt arbejdstid. Teknologien anvender hverken kemikalier eller vand og medvirker dermed til et sundere arbejdsmiljø og en reduceret udledningen af miljøskadelige stoffer gennem deres spildevand. Samtidig opnås en langt mere effektiv desinfektion af overfladerne, da den luftbårne ozonbehandling sikrer at hjørner, sprækker, ventilationskanaler og køleflader desinficeres.

JIMCO har i udviklingsfasen gennemført fuldskalatests på forskellige virksomheder blandt andet Vega Salmon A/S i samarbejde med Syddansk Universitet (SDU). Resultaterne fra det installerede testanlæg hos Vega Salmon viser reducerede kimtal efter UV-C- og Ozon-behandlingen sammenlignet med traditionel vandbaseret desinfektion. Samtidig viste testene reducerede koncentrationer af svampespore, og der er derfor ikke hygiejnemæssige konsekvenser af at overgå til denne form for teknologi. Endvidere viser testforsøget fra SDU en næsten fuldstændig nedbrydning af listeria- og salmonellabakterier efter blot to timer.

Virksomhedens arbejde med påvirkningsindsatsen

JIMCO har ikke lagt nogen egentlig strategi for påvirkningen af reguleringen. Det skyldes fortrinsvist virksomhedens størrelse (10 ansatte) og den tid og de ressourcer, det vil kræve at skulle sætte sig ind i den gældende lovgivning, følge med og handle i forhold til processen.

Virksomhedens udbytte af påvirkningsindsatsen

JIMCO har ikke fået noget konkret ud af selve henvendelsen til Miljøstyrelsen, men henvendelsen har foranlediget, at virksomheden har taget kontakt til konsulentfirmaet Alttox (tilbyder bl.a. rådgivning inden for kemikalier og miljø). Alttox har bistået JIMCO med at få overblik over EU-procedurerne og har samtidig kunnet give sikkerhed for, at JIMCO's teknologi er i overensstemmelse med det nuværende regelsæt i biocidforordningen frem til minimum 1. september 2017, hvor fristen for ansøgning om godkendelse af biocidholdige produkter under forordningen udløber. Pt. er hverken EU-vejledning eller ansøgningsskemaer dog tilgængelige, og JIMCO må derfor afvente denne proces.

JIMCO's forretning er dog hæmmet af, at det pt. ikke er muligt at opnå en miljøgodkendelse for deres teknologi, hvilket resulterer i betænkelighed og tilbageholdenhed hos deres kunder i forhold til investering i desinfektionsteknologien. Derfor har JIMCO valgt at udleje teknologierne, så deres kunder ikke binder sig økonomisk til en teknologi, hvor der ikke er garanti for godkendes efter 2017.

Virksomhedens fremtidige udviklings- og afsætningsmuligheder

Hvis JIMCO opnår en miljøgodkendelse, har teknologien et stort potentiale for såvel den danske som den internationale fødevarerbranche. En lang række virksomheder (særligt de store vandforbrugende industrier) har allerede udvist stor interesse for teknologien. Hvis ikke JIMCO opnår en miljøgodkendelse fra myndighederne, risikerer JIMCO og Danmark at gå glip af de eksportindtægter og arbejdspladser, der ligger i udviklingen af denne form for desinfektionsteknologi.

Virksomhedens tilegnede erfaringer

Jimmy Larsen fra JIMCO oplyser, at JIMCO gerne vil forsøge sig igen, men må pt. afvente at de rigtige "værktøjer", som vejledninger og ansøgninger til EU's biocidforordning, bliver tilgængelige. I forhold til at påvirke både den nationale regulering og den i EU-regi har JIMCO erfaret, at de med fordel kan trække på ekspertise ude fra, da den gældende lovgivning er i en overgangsfase, hvor det er vanskeligt at få overblik over

de gældende retningslinjer for miljøgodkendelser. Derfor afventer JIMCO pt. udviklingen i EU og mulighederne for at søge om godkendelse af deres teknologi under biocidforordningen.

CASE 4: KRÜGER A/S

Krüger A/S er grundlagt i 1903 og leverer teknologier, anlæg og ikke mindst viden om rensning af al slags vand til industrier og offentlige myndigheder. Krüger er et datterselskab af det internationale firma, Veolia Water Solutions and Technologies. Det danske hovedkontor ligger i Søborg og der er små 500 medarbejdere i virksomheden.

Problemet

I Danmark blev der i 2006 og 2007 produceret omkring 600.000 tons afvandet slam per år på de danske rensesanlæg. Ca. 50 pct. blev kørt på landbrugsjord og ca. 25 pct. blev forbrændt. En stor del af resten blev eksporteret til Tyskland.

Det skyldes at der, på daværende tidspunkt, var lagt en høj afgift på forbrænding af slam i Danmark, mens det var afgiftsfrit at eksportere og brænde det i Tyskland, hvor det primært blev anvendt som brændsel i kraftværker. Der var et meget omtalt eksempel fra Aalborg, hvor Aalborg Portland Cementfabrik i et EU-udbud tabte til et firma, der ville transportere det tørrede slam til et tysk kraftværk. Slammet blev tidligere kørt 6 km. til nyttiggørelse i cementproduktion, hvor det nu skulle transporteres 800 km. til Ruhr-området i Tyskland. At dette overhovedet kunne betale sig skyldtes, at afgiften på forbrænding af slam kun skulle betales i Danmark, mens der ikke var nogen afgift i Tyskland.

Virksomhedens løsningsforslag

Krüger A/S har som led i EU's Eureka projekt udviklet et slamforbrændingsanlæg (Lundtofte slamforbrændingsanlæg), der kan etableres på et rensnings- eller biogasanlæg. Slamforbrændingsanlægget forbrænder alle faste affaldsstoffer: slam, sand og ristestof således at transport af affaldsstoffer fra rensningsanlægget reduceres til et minimum. Derudover anvendes energien fra anlægget til lokal boligopvarmning, hvilket giver en reduktion i udledning af CO₂ fra energiproduktion. Anlægget fik i 2004 EU's miljøpris.

For at anlægget kunne være rentabelt var det nødvendigt, at forbrændingsafgiften blev ændret. Forbrændingsafgiften indebar, at der var en afgift på forbrænding af slam på 330 kr. pr ton. Til sammenligning var der ingen afgift på slam til udspreddning på landbrugsjord, og der var heller ingen afgift på eksport af slam.

Afgiften på forbrænding af spildevandsslam stammer fra 1990'erne og blev indført for at fremme landbrugsanvendelsen af slam, da man dermed ville kunne udnytte næringsstofferne og ressourcerne i slammet.

Virksomhedens arbejde med påvirkningsindsatsen

Udgangspunktet for virksomhedens overvejelser omkring strategien for påvirkningsindsatsen var, at fokus skulle være på påvirkning af politikerne for at få ændret forbrændingsafgiften. Virksomheden kontaktede også den daværende Miljøtekniske Brancheforening, senere Dansk Miljøteknologi, for at tilegne sig viden om om det at kontakte et af Folketingets udvalg.

Man begyndte i 2007 med at præsentere problemstillingen for Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg og Folketingets Energiudvalg. Politikerne var meget lydhøre, men der var også klare modsætninger i forhold til virksomheder, der producerede udstyr til udbringning af slam på landbrugsjord, og derfor ikke ønskede ændringer i forbrændingsafgiften.

Samtidig blev der af Danmarks Radio også produceret en Tv-udsendelse, der omhandlede de miljømæssige problemer ved udspreddning af slam på landbrugsjord. Der var en voldsom diskussion om dette synspunkt pga. slammets indhold af tungmetaller, medicinrester, vaskemidler og hormonforstyrrende stoffer. Store fødevareproducenter ville ikke acceptere afgrøder dyrket på marker med spredning af spildevandsslam som kreaturfoder, og økologiske landbrug måtte ikke modtage spildevandsslam.

Virksomhedens udbytte af påvirkningsindsatsen

Forbrændingsafgiften blev administreret af Skatteministeren. I Skatteministeriet var der et stigende problem med systemet til afregning af affaldsafgiften, og skatteministeriet ønskede derfor, at der blev gennemført en evaluering af afgiftssystemet på affald og forbrænding således, at afgifterne i højere grad blev beregnet ud fra energimæssige forhold i behandling af affald og slam. Gennem bl.a. Krügers præsentation af problemerne med forbrændingsafgiften blev emnet taget op politisk, og i foråret 2008 kom det til enighed mellem Fødevareministeriet, Miljøministeriet og Skatteministeriet angående et forslag til ændring af forbrændingsafgiften på affald - herunder spildevandsslam. Afgiftsændringen vil i praksis bevirke, at afgiften på forbrænding af spildevandsslam bliver afskaffet. Afgiftsændringen vil lægge afgiften på affaldets energiindhold og ikke som hidtil på affaldets vægt. Forslaget blev efterfølgende drøftet politisk, og der blev i 2009 indgået et politisk forlig om ændringerne i affaldsavgiftsloven mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance. Lovændringen trådte i kraft den 1. januar 2010.

Virksomhedens fremtidige udviklings- og afsætningsmuligheder

Lovændringen har betydet et stop for eksport af slam, hvilket bevirker en større udnyttelse af slam og husdyrgødning til vedvarende energi og derved sikrer et fald i CO₂-udledningen. Det er nu blevet økonomisk attraktivt at opføre nye anlæg til tørring og forbrænding af slam, og der er åbnet op for muligheden for udvikling og eksport af dansk miljøteknologi.

Virksomhedens tilegnede erfaringer

Poul Erik Sørensen fra Krüger fortæller, at det har taget flere år - fra 2006 til 2010 - at få gennemført de ønskede ændringer i reguleringen. Virksomheden har brugt mange ressourcer i løbet af disse år og foretaget mange henvendelser til både det politiske og administrative niveau. De har erfaret, at det er afgørende at have grundigt kendskab og erfaring med forløbet i de politiske udvalg i Folketinget, og at virksomhedens præsentationer for Folketingsudvalget både skal have et teknisk funderet indhold og et politisk gangbart indhold.

5 ERFARINGER FRA MINISTERIER, KOMMUNER OG ORGANISATIONER

Politikere og embedsmænd i ministerier, statslige styrelser og de kommunale forvaltninger træffer mange beslutninger, der direkte eller indirekte berører SMV'ers drifts- og udviklingsmuligheder. Det kan dreje sig om bestemmelser i f.eks. miljølovgivningen og/eller skatte- og afgiftsregler, der vedrører mange virksomheder i hele landet. Det kan også være kommunale erhvervs- og udviklingsplaner, der vedrører virksomhederne i en kommune eller en konkret ansøgning om en miljøgodkendelse om drift af virksomheden, f.eks. tilladelse eller dispensation for anvendelse af et bestemt stof eller materiale i produktionen eller udledning af stoffer i spildevandet eller til luften.

Hvad enten det er de større danske virksomheder, organisationer eller brancheforeninger med mange ressourcer til politisk påvirkningsarbejde, eller om det er græsrodsbevægelser eller enkeltstående SMV'er det drejer sig om, er det helt afgørende at arbejde målrettet, professionelt, troværdigt og værdiskabende med påvirkningen.

Når hjemmearbejdet er gjort godt og der er skabt direkte kontakt til politikere og embedsmænd, viser interviews og undersøgelser, at politikerne og embedsmændene i høj grad er åbne overfor at tage imod forslag, informationer og holdninger. Især ny viden i form af konkret dokumentation af, hvordan f.eks. en lovgivning virker uhensigtsmæssig i forhold til virksomhedernes interesser kan øge chancen for påvirkning af processen. Der skal konkrete tal på bordet, og der skal præsenteres nye vinkler, der ikke tidligere har været i spil, for at det skaber en reel værdi for politikerne. Værdien for politikerne og embedsmændene skabes således, når virksomheden og/eller organisationen gør et grundigt forarbejde, skaber et overblik over situationen og formår at time deres indsats. Bliver denne værdi skabt, har virksomheden og /eller organisationen en øget chance for at influere politikerne og embedsmændene og dermed lykkes med deres påvirkning af reguleringsprocessen. Det er vigtigt, at virksomheder og organisationer skaber et tillidsforhold til politikerne og embedsmanden, der ikke må kompromitteres af dårligt håndværk eller ufine metoder. Tillidsforholdet mellem politikere og virksomheder eller organisationer skaber en naturligt lettere vej til den politiske proces, og giver virksomheder og organisationer en fordel i forhold til konkurrenter, der ikke nyder samme insider-status.

Der er ingen tvivl om, at påvirkning af reguleringsprocessen tager tid og kræver mange ressourcer i virksomheden. Men de, der fravælger dette arbejde, risikerer at mislykkes i en politisk virkelighed, hvor det hele tiden gælder om at tage hånd om sin egen politiske position for at kunne varetage sine interesser. Erfaring med kontakten til politikere og embedsmænd vil være en fordel i forbindelse med påvirkning af en konkret sag – herunder viden om, hvilke politikere og embedsmænd, der på et givet tidspunkt er relevante for behandlingen og viden om hvornår der skal træffes beslutninger. Som nævnt viser undersøgelsen, at de fleste SMV'er – på baggrund af ressourcehensyn og manglende erfaringer i den direkte kontakt med politikere og embedsmænd – fravælger at foretage påvirkning af reguleringsprocessen selv. I stedet går nogle SMV'er til en branche- eller interesseorganisation for at lade dem foretage den direkte påvirkning af reguleringen på deres vegne. De pågældende SMV'er leverer selvfølgelig selv relevant baggrundsmateriale mv. til belysning af virksomhedens problem og mulige løsningsforslag. Virksomhederne deltager også i en vis udstrækning i møderne med embedsmændene. De fleste SMV'er foretager oftest en mere indirekte påvirkning af reguleringen gennem deltagelse i møder, konferencer, udstillinger mv., hvor man i øvrigt mødes med offentlige myndigheder.

INTERVIEWS MED UDVALGTE PERSONER I MINISTERIER, KOMMUNER OG ORGANISATIONER

Der har været gennemført baggrundsinterviews med i alt 14 ressourcepersoner i ministerier, kommuner og interesseorganisationer, der fordeler sig på centraladministrationen (7 personer), den kommunale forvaltning (3 personer) og forskellige interesseorganisationer (4 personer). Ressourcepersonerne har alle på den ene eller anden måde erfaring med virksomheder, der har ønsket at påvirke reguleringsprocessen. Ressourcepersonerne er blevet interviewet om deres kontakt med SMV'er, der har prøvet at påvirke regulering ud fra både igangværende og afsluttede sager. Sagerne har omfattet påvirkning af udarbejdelsen af lovgivning, administrative regler, udvalgsarbejde, redegørelser, handlingsplaner, konkrete sager samt sager, der har internationale aspekter, bl.a. i forhold til EU. Ressourcepersonerne har især erfaring med påvirkning foretaget af større virksomheder og interesseorganisationer, men ressourcepersonerne har også i mindre omfang erfaring med påvirkning foretaget af SMV'er.

På baggrund af de gennemførte interviews kan erfaringerne opdeles efter hvilken myndighed, SMV'erne gerne vil påvirke, eller om påvirkningen er af en mere generel karakter.

I forhold til påvirkning af **Folketinget, Europa-Kommissionen, ministerier og de statslige styrelser** fremfører ressourcepersonerne i ministerierne, at der er tale om meget tids- og ressourcekrævende aktiviteter for SMV'er. Der kan være tale om deltagelse i flere møder, som foregår i København eller Bruxelles. Det er en klar fordel at have erfaring med den direkte kontakt med embedsmænd samt den løbende "ajourføring" af de relevante personer i centraladministrationen. Det er ressourcepersonernes vurdering og erfaring, at SMV'er på grund af disse ressourcemæssige forhold ofte overlader påvirkning af regulering til branche- eller interesseorganisationer. Ressourcepersonerne giver udtryk for, at der principielt ikke er forskel på at påvirke regulering i Danmark og i EU – på nær lige sproget, hvorfor SMV'er selvfølgelig også har mulighed for at bruge den samme tilgang til påvirkning af regulering i Folketinget, centraladministrationen og Europa-Kommissionen.

Ressourcepersonerne fremfører, at det kan være gavnligt og vigtigt at være med i udvalg og referencegrupper, der forbereder love, redegørelser, handlingsplaner mv., da der her er god mulighed for at påvirke indholdet af de pågældende aktiviteter. Det er dog fremført, at det stort set kun er organisationer, der indbydes til at deltage i sådanne udvalg. Det samme gælder for de formelle høringer af lovforslag mv. Det er selvfølgelig en opgave for organisationerne at sikre, at de relevante SMV'er bliver orienteret om, hvilke lovforslag, redegørelser, handlingsplaner mv., der er i høring, således at de relevante SMV'er får mulighed for at give bidrag til og kommentere på det materiale, der er under udarbejdelse.

I forhold til **kommunale politikere og embedsmænd** fremfører ressourcepersonerne i kommunerne, at de ikke har erfaringer med, at SMV'er i deres kommune selv har foretaget en systematisk påvirkning af de generelle reguleringsprocesser i kommunen. Derimod er der mange eksempler på, at SMV'er prøver at påvirke regulering på en mere indirekte måde. Der er ikke tale om en planlagt eller systematisk påvirkning, men en indsats, der foregår via mere tilfældige samtaler med politikere og embedsmænd under deltagelse i møder, konferencer, udstillinger mv. SMV'erne benytter sådanne lejligheder til at give udtryk for deres synspunkter, og eventuelle positive eller negative konsekvenser for deres virksomhed, af gældende lovgivning, lovforslag, administration af regler eller forslag til nye planer i kommunerne.

Der er selvfølgelig også mange eksempler på drøftelser mellem SMV'er og kommunale politikere og embedsmænd i forbindelse med konkrete ansøgninger om byggetilladelser, miljøgodkendelser mv. i kommunen. De interviewede ressourcepersoner opfatter imidlertid sådanne drøftelser som en naturlig del af den administrative service fra kommunen, som led i sagsbehandlingen, i forhold til virksomheder og privatpersoner, hvor virksomheden og kommunen søger at få belyst ansøgningen mv. på den bedst mulige måde, således at kommunen kan træffe afgørelse herom.

Ressourcepersonerne gør i øvrigt opmærksom på, at mange SMV'er ikke i tide bliver opmærksomme på, at nye regler er på vej, og at de derfor i mange tilfælde først opdager det, når det er for sent at påvirke reglerne. Ressourcepersonerne mener, at lovgiverne og embedsmændene i ministerierne har et udvidet ansvar for at sikre, at også SMV'ere bliver gjort opmærksomme på, at nye regler er undervejs. Normalt bliver forslag til nye regler sendt ud til organisationer, men det bør sikres, at der er relevante organisationer for SMV'ere til at håndtere de relevante forslag og ikke kun overlade det til de store landsdækkende organisationer. En række ressourcepersoner gav udtryk for, at mange SMV'er over for dem har tilkendegivet, at de ikke føler, at de store landsdækkende organisationer i tilstrækkelig grad forstår og kan løse SMV'ers problemer. Det er vigtigt at være opmærksom på, at der for mange SMV'er er stor forskel på situationen før og efter vedtagelse af nye regler.

På denne baggrund af ressourcepersonernes erfaringer med påvirkning foretaget af såvel større virksomheder og SMV'ers er følgende råd opstillet:

- Afklar hvad problemet er og hvad virksomheden vil arbejde for
- Vær ærlig og realistisk
- Hold møder med de rigtige personer
- Timingen er afgørende – frister skal overholdes, men heller ikke for tidligt ude
- Vedholdenhed – giv ikke op, men bliv ved og ved
- Gør brug af flere kanaler
- Vær professionel – godt hjemmearbejde, god dokumentation, god præsentation
- Hvis det ikke lykkes første gang, så prøv igen
- Vær ikke sur og et "brokkehoved"
- Kom gerne med alternative løsningsmuligheder
- Forstå den politiske virkelighed
- Følg med i hvad der sker i reguleringsprocessen

Erfaringerne fra ressourcepersonerne og deres råd til påvirkning af regulering indgår i opstillingen af de 10 gode råd, som præsenteres i denne rapport i afsnit 7.

EKSISTERENDE UNDERSØGELSER AF HOLDNINGEN HOS POLITIKERE OM PÅVIRKNING AF REGULERING

Der er i forbindelse med andre projekter gennemført undersøgelser af politikernes holdning til påvirkning af regulering. I det følgende præsenteres resultaterne fra tre undersøgelser:

- Magtudredningen fra 1997-2004, der blev gennemført af en forskergruppe på Aarhus Universitet
- Undersøgelse om lobbyisme på Christiansborg foretaget af Altinget.dk og Dansk Journalistforbund fra maj-juni 2011
- Analyse af lobbyisme i Danmark foretaget af Advice fra 2012

Ifølge disse undersøgelser foregår der hele tiden mere eller mindre påvirkning af regulering eller lobbyisme i dansk politik, men politikerne mener ikke selv, at det er et problem. Politikerne er generelt set positive over for den åbne og hæderlige kontakt til virksomheder og interesseorganisationer.

I **Magtudredningen**¹ angiver Folketingsmedlemmerne en række eksempler på fordele ved kontakten til organisationerne:

- I et demokratisk samfund er det nødvendigt at lytte til de berørte parter interesser
- Giver information, som man ellers vanskeligt kan skaffe sig
- Sparer tid og arbejdskraft med hensyn til forberedelse, indhentning af information etc.
- Sikrer, at de trufne beslutninger kan gennemføres politisk
- Sikrer et godt forhold til de grupper, beslutningerne vedrører, forebygger kritik

Undersøgelsen viser også, at der er en arbejdsdeling mellem (de store) virksomheder og deres organisationer. Mens organisationerne flittigt kontakter de myndigheder, der generelt er regeludstedende, dvs. Folketinget og ministeriernes departementer, har (de store) virksomheder hyppigere kontakt med de sagsbehandlende myndigheder, dvs. de statslige styrelser og kommuner og amter. Organisationerne er således primært koncentreret om regelskabelsen, (de store) virksomheder om regelanvendelsen.

Det konkluderes i udredningen, at inddragelsen af organisationerne i et samspil med politikere og embedsmænd er en gensidig relation. Organisationerne bidrager med information og legitimitet, ligesom de forpligtes på de resultater, som de forhandler sig frem til med myndighederne. Det indebærer, at de også får indflydelse på de politiske beslutninger.

Godt 40 pct. af 179 folketingsmedlemmer har deltaget i **Undersøgelse om lobbyisme på Christiansborg**² fra 2011. Blandt de deltagende politikere er der i vid udstrækning enighed om, at lobbyisternes tilstedeværelse i den politiske proces er på sin plads og meget nyttig for den enkelte politiker.

Således mener 90 pct. af deltagerne i undersøgelsen, at lobbyisternes tilstedeværelse på Slotsholmen er gavnlig for den politiske udvikling, ganske simpelt fordi lobbyisterne bringer helt afgørende information med sig, og fordi de repræsenterer virksomheder og organisationer, der er eksperter på de forskellige områder. Derfor bliver repræsentanter fra virksomheder og organisationer også i vid udstrækning budt velkommen på Christiansborg. Godt hver tredje politiker i undersøgelsen mødes således med lobbyister flere gange om ugen, mens 49 pct. af politikerne mødes med lobbyister flere gange om måneden. Den forholdsvis store mødeaktivitet mellem politikere og lobbyister er tegn på, at lobbyisterne bidrager positivt til politikudviklingen for den enkelte politiker og dennes parti. Når politikerne bruger så forholdsvis meget af deres kostbare tid med lobbyisterne, er det ifølge undersøgelsen, fordi de mener, at lobbyisterne er gavnlige for den politiske proces. Kontakten er med til at gøre politikerne i stand til at navigere i komplekse politikområder med mange forskellige særinteresser. Trods lobbyisternes klare politiske eller kommercielle interesser mener politikerne, at de har noget at byde ind med for at udvide politikerens viden, inden afgørende beslutninger træffes.

I **Analyse af lobbyisme i Danmark**³ har man foretaget en undersøgelse af danske politikeres brug af lobbyister og sat fokus på, hvordan politikerne selv forholder sig til repræsentanter fra virksomheder og organisationer, der forsøger at påvirke politikerens meningsdannelse. Analysen er lavet på baggrund af besvarelse af et elektronisk spørgeskema til medlemmer af Folketinget, regionsråd og kommunalbestyrelser. I alt 1.058 Folketings-, regions- og kommunalpolitikere svarede på spørgeskemaet.

Undersøgelsens hovedresultater er:

¹ Magt og demokrati i Danmark, Lise Togeby (red), Aarhus Universitetsforlag, 2004

² Undersøgelse om lobbyisme på Christiansborg, foretaget af Altinget.dk og Dansk Journalistforbund fra maj-juni 2011

³ Analyse af lobbyisme i Danmark, Erfaringer og holdninger til lobbyisme blandt politikere i Folketinget, regioner og kommuner, 2012, Advice

- Folketingspolitikere er meget positive overfor lobbyister, som de ser som en fordel i den politiske proces og et positivt element i demokratiet. Både regionale og kommunale politikere er noget mere skeptiske over for lobbyister.
- En væsentlig forklaring på, at folketingspolitikere er mere positive over for lobbyister, er at de mødes med dem langt oftere end kommunale og regionale politikere gør.
- Halvdelen af de adspurgte politikere tilkendegiver at lobbyister har indflydelse på de politiske beslutninger. Næsten ingen afviser, at lobbyisterne har indflydelse.
- Dialogen må godt være lidt formel mellem lobbyister og politikere, hvorfor høringsvar er den foretrukne måde at få input på blandt alle politikerne.
- Troværdighed og indsigt i det politiske system er lobbyistens vigtigste kompetence i følge politikerne. Det er dog langt fra altid, at lobbyisterne har denne kompetence, idet lobbyisterne ofte er optaget af egne, snævre interesser.

De adspurgte politikere har svaret, at lobbyister især bidrager med følgende fire typer input:

- Ny viden i form af talmateriale, undersøgelser eller konsekvensberegninger.
- Skitsering af problemstillinger, som politikerne ikke var bekendt med.
- Ekspertviden eller viden på et snævert område (topscoren blandt alle politikere).
- I særdeleshed for folketingspolitikerne bidrager lobbyister også med input til forbedringer af lovgivningen.

Den røde tråd i det, som lobbyisterne bidrager med, er information, som ikke var tilgængelig for politikerne i forvejen. Folketingspolitikerne vil i særlig grad have nyt talmateriale ud af mødet med lobbyisterne. Talmateriale i form af konsekvensberegninger, medlemsundersøgelser, befolkningsundersøgelser og andet, der dokumenterer f.eks. lovgivningens konsekvenser er i høj kurs hos politikerne. 78 pct. af deltagerne i undersøgelsen markerer, at det er netop disse håndfaste data, der kan hjælpe dem i den politiske proces, og styrke deres argumentation til fordel for deres egen politik eller som modargumenter over for politiske modstandere.

Det at få insider-viden om nye holdninger fra virksomheder og organisationer ses også som værdifuldt for politikerne. 67 pct. af Folketingspolitikerne mener således, at virksomheders og organisationers nye holdninger på politiske områder og på konkrete "issues" er værdifulde for dem – enten for at få et forspring i forhold til politiske konkurrenter, for at kunne se vælgerpotentiale eller nye alliancer blandt aktørerne på deres politiske område.

Politikerne blev bedt om at gøre rede for de tre vigtigste kompetencer hos lobbyisterne. Generelt svarer flest politikere, at troværdighed er vigtigst. Men der er også mange – næsten halvdelen – der mener, at en af de vigtigste kompetencer er indsigt i og forståelse for det politiske system. På tredjepladsen kommer evnen til at inspirere politikerne til nye ideer. I øvrigt nævnes timing som en faktor, hvor lobbyister tit fejler.

6 PLANLÆGNING OG UDFØRELSE AF PÅVIRKNING AF REGULERINGSPROCESSEN

Effektivt påvirkningsarbejde kræver overblik over de forskellige elementer i reguleringsprocessen samt planlægning, omtanke og gode kontakter. Hertil kommer brug af både tid og penge for virksomheden.

Det tidsmæssige forløb for påvirkning af reguleringsprocesser afhænger selvfølgelig i høj grad af den enkelte sag, som man vil prøve at påvirke, og om der er en tidsfrist for sagens afgørelse. I nogle tilfælde er der meget kort tid til at reagere i, i andre tilfælde kan der være tale om et forløb, der strækker sig over måneder og måske endda år. Strategien for påvirkning af regulering vil også afhænge af, om der er tale om en konkret sag for virksomheden, f.eks. en ansøgning om en miljøgodkendelse, eller en sag, der vedrører mange virksomheder, f.eks. et skatte- eller afgiftsproblem eller tilladelse eller dispensation for anvendelse af et bestemt stof eller materiale i produktionen.

For at gøre påvirkningsarbejdet så effektivt som muligt og med brug af færrest mulige ressourcer skal virksomhedens indsats planlægges og prioriteres på så tidligt stadie som muligt. I planlægningen og prioriteringen af den indsats, som virksomheden skal gøre, kan virksomheden tage udgangspunkt i de 10 gode råd, der beskrives i afsnit 7. Det betyder selvfølgelig ikke, at virksomheden i alle tilfælde skal følge alle rådene, men det anbefales, at virksomheden forholder sig til hver enkelt.

Virksomheden vil også ved at gennemtænke disse råd kunne tage stilling til om virksomheden selv vil gå i gang med at påvirke reguleringsprocessen eller om virksomheden, ud fra ressourcemæssige hensyn, vil inddrage en relevant branche- eller interesseorganisation eller en konsulent. Interviewene har vist, at mange SMV'er vælger at gøre brug af den sidste løsning. Dette grunder primært i ressourcemæssige hensyn, manglende erfaring i den direkte kontakt med politikere og embedsmænd samt den løbende "ajourføring" af de relevante personer i centraladministrationen og i den kommunale administration. Nogle SMV'er involverer konsulenter, der kan hjælpe dem med at formulere og dokumentere tekniske detaljer.

Virksomhederne skal foretage planlægning og prioritering af virksomhedens indsats for at påvirke reguleringsprocessen før, under og efter selve aktiviteten i forhold til dem, som virksomheden ønsker at påvirke.

7 10 GODE RÅD TIL PÅVIRKNING AF REGULERING

På baggrund af erfaringer fra en række SMV'er, der har foretaget påvirkning af reguleringsprocessen, samt erfaringer fra udvalgte personer i ministerier, kommuner og branche- og interesseorganisationer er der udarbejdet 10 gode råd til hvis en virksomhed vælger selv at ville foretage påvirkning af en given reguleringsproces. (Disse råd er også at finde i pjecen "10 gode råd – sådan får din virksomhed indflydelse på reguleringen")

1. Afklar problemet og overvej mulige løsninger

Begynd med at komme helt til bunds i problemet. Find ud, hvad problemet er, hvorfor det er et problem og hvor vigtigt det er for virksomheden at få løst. Det er vigtigt at undersøge problemstillingen til bunds og opnå indsigt i problematikken, inden man prøver at påvirke reguleringen.

Overvej flere forskellige løsningsmuligheder på problemet. Inkluder relevante myndigheders handlingsplaner og strategier i overvejelserne om påvirkning af reguleringsprocessen.

2. Vær saglig, realistisk og tålmodig

Gør virksomhedens ærinde klart, så der ikke opstår misforståelser. Fremfør realistiske og saglige argumenter når såvel problem som løsningsforslag præsenteres. Det er legitimt at varetage interesser - det har politikere og embedsmænd også forståelse for.

Vær tålmodig. Det er sjældent, at en virksomhed får opfyldt alle ønsker ved et enkelt møde med politikere og/eller embedsmænd. Der skal ofte flere møder eller andre former for henvendelser til. Husk – en reguleringsproces er som regel en langstrakt proces.

3. Planlæg eksekveringen af påvirkningen

Afklar hvor mange ressourcer virksomheden ønsker at bruge. Det nødvendige ressourceforbrug afhænger selvfølgelig af, hvad og hvem man ønsker at påvirke. Et succesfuldt resultat kan kræve brug af mange ressourcer over en længere periode.

Udarbejd en drejebog med tidsplan og kontaktperson i forhold til politikere, myndigheder, organisationer, medier mv. Drejebogen bør jævnligt opdateres og justeres.

Gør brug af pressen. En historie i pressen kan f.eks. være konsekvenser for samfundet i form af nye arbejdspladser som følge af virksomhedens planer eller evt. fyringer på grund af en lov.

4. Fastlæg hvordan påvirkningen skal organiseres

Udpeg én person, der har ansvaret for at foretage påvirkningen af de relevante politikere eller embedsmænd.

Der må ikke i forløbet være tvivl om, hvem der foretager påvirkningen. Ved kun at have én kontaktperson sikres det, at der ikke udtrykkes forskellige synspunkter fra virksomheden. Det gælder også for kontakten til pressen.

Afhængigt af problemstillingen kan det være en fordel at gå via sin brancheforening og bruge en ekstern konsulent.

5. Gå sammen med andre

Undersøg om andre virksomheder står med samme problemstilling, og om de mulige løsningsforslag vil være til gavn for dem. Måske vil de også støtte forslaget. Overvej om der kan hentes støtte fra lokale fagforeninger, interesseorganisationer mv.

Byens borgere kan også være til støtte, hvis forslaget gavner dem gennem skabelsen af nye jobs eller sikring af eksisterende jobs.

6. Find ud af, hvem der træffer beslutningerne og hvordan

Find ud af hvem, der er de centrale beslutningstagere og involver dem i virksomhedens problemstilling. Det kan være en god ide at tale med både tekniske udvalg, politikere og embedsmænd – på de rigtige tidspunkter. Det skaber tillid.

Lær og forstå behandlingsprocessen. Det gælder om at finde ud af, hvilke faser en lov eller en bekendtgørelse skal igennem. Måske skal den i et Folketingsudvalg eller til teknik- og miljøudvalget i kommunen. Måske skal den drøftes med andre ministerier eller med nabokommunerne, inden Folketinget eller byrådet træffer beslutning.

7. Husk at timingen er afgørende

Vær opdateret på reguleringsudviklingen. Undersøg tidsfrister for eventuelle høringer over forslag til lovgivning, handlingsplaner, lokalplaner mv., og tidsfrister for hvornår beslutninger skal tages osv. Dette kan også være gældende på EU-plan.

Kend relevante deadlines og planlæg derefter. Det er en fordel at være ude i god tid og kontakte beslutningstagere, før de har taget stilling. Er kompromiserne eller beslutningerne først indgået, er det svært at få lavet om på disse.

Timing for virksomhedens henvendelser til politikere skal tilpasses Folketingets og kommunalbestyrelsernes ferier og andre perioder, hvor der ikke er møder.

8. Hold fokus og vær konkret

Fokuser på én sag ad gangen. Har man mange forskellige dagsordener kan det virke forvirrende for dem, man forsøger at påvirke.

Vær konkret når virksomheden skal fremlægge sin sag. Tekniske detaljer skal være på plads og kunne dokumenteres. Dokumentation er altid vigtig og skal være skræddersyet modtageren.

Hold det simpelt. Materiale, der ikke er for detaljeret og ikke for teknisk/videnskabeligt, er nemmere for politikere og embedsmænd at forholde sig til og benytte. Jo lettere virksomhedens materiale er at benytte, jo mere kan politikerne eller embedsmændene direkte "låne" fra virksomhedens argumentation, og jo mere vellykket bliver virksomhedens påvirkningsarbejde.

9. Bliv ved og ved, og på flere forskellige måder

Virksomheden kan involvere sig på forskellige måder og gøre en indsats. Det gælder om at være ihærdig og vedholdende.

Et direkte møde vil oftest skabe bedre kontakt end breve, e-mails og telefonsamtaler. Husk dog, at der typisk skal flere henvendelser eller møder til, før en virksomhed får opfyldt sine ønsker.

Bring også problemet og løsningsmulighederne frem i andre sammenhænge, hvor relevante myndigheder, politikere, embedsmænd eller brancheorganisationer er til stede. Målrettede projekter, der tilvejebringer og understøtter relevant teknisk information, kan være måden at dokumentere løsningsforslaget på. Det kan skabe en konstruktiv dialog med myndighederne.

10. Følg med i at beslutningerne bliver gennemført

Virksomheden vil se forandringer, ikke bare beslutninger. Det er desværre ikke alle beslutninger, der reelt bliver ført ud i livet. Så hold øje med at de afgørelser, der bliver truffet også bliver igangsat. Pointer eventuel manglende handling over for de involverede politikere.

8 KONKLUSIONER

Formålet med denne rapport er at sætte fokus på, hvordan SMV'er kan arbejde mere systematisk med at påvirke reguleringen af deres virksomhed på en måde, så de får økonomiske og driftsmæssige fordele ud af det.

Politikere og embedsmænd i ministerier, statslige styrelser og de kommunale forvaltninger træffer mange beslutninger, der direkte eller indirekte berører SMV'ers drift og udviklingsmuligheder. Det kan derfor have stor betydning for virksomhedernes forretningsmuligheder at få indflydelse på, hvilke beslutninger politikerne træffer, hvilket grundlag politikerne træffer beslutninger ud fra samt hvordan embedsmændene fører beslutningerne ud i livet.

Undersøgelsen viser, at de fleste SMV'er – på baggrund af ressourcehensyn og manglende erfaringer i den direkte kontakt med politikere og embedsmænd – fravælger at foretage påvirkning af reguleringsprocesserne selv, og at SMV'erne i stedet går til en branche- eller interesseorganisation for at lade dem foretage den direkte påvirkning af reguleringen på deres vegne. De fleste SMV'er foretager oftest en mere indirekte påvirkning af reguleringen gennem deltagelse i møder, konferencer, udstillinger mv., hvor man i øvrigt mødes med offentlige myndigheder.

Dog foretager nogen SMV'er selv en systematisk og planlagt påvirkning af reguleringsprocesser, der har direkte betydning for deres virksomheder. På baggrund af erfaringer fra en række SMV'er, der mere eller mindre succesrigt har foretaget påvirkning af reguleringsprocesser samt erfaringer fra udvalgte personer i ministerier, kommuner og erhvervs- og interesseorganisationer, er der opstillet 10 gode råd til, hvordan SMV'er kan foretage påvirkning af en given reguleringsproces.

Der er ingen tvivl om, at påvirkning af en reguleringsproces tager tid og kræver mange ressourcer i virksomheden. For at gøre påvirkningsarbejdet så effektivt som muligt og med brug af færrest mulige ressourcer skal virksomhedens indsats planlægges og prioriteres på et så tidligt stadie som muligt. I planlægningen og prioriteringen af den indsats, som virksomheden skal gøre, kan virksomheden tage udgangspunkt i de 10 gode råd.

Vi håber, at mange SMV'er ved hjælp af disse råd kan få et overblik over omfanget af den indsats, der skal til for at påvirke reguleringen på deres område, og at det derved kan styrke dem i beslutningen om at gøre en indsats for at påvirke relevant lovgivning mv.